

Sadržaj

7 Riječ uredništva

RASPRAVE

- 11 Srećko LIPOVČAN:**
Dr. Ivo Pilar (1874.-1933.): Život i djelo (Nacrt)
- 21 Stjepan MATKOVIĆ:**
Ivo Pilar i Robert W. Seton-Watson (Dva pogleda na južnoslavensko pitanje)
- 47 Jure KRIŠTO:**
Ivo Pilar i suvremena hrvatska geopolitika
- 61 Andrej RAHTEN:**
Ideja Srednje Europe u slovenskoj političkoj misli
- 69 Zlatko MATUJEVIĆ:**
Dr. Ivo Pilar i problem Crkve bosanske (»bogumilstvo«)
- 83 Vine MIHALJEVIĆ:**
Dr. Ivo Pilar i bosanski franjevci — suglasja i sporovi (Prilog istraživanju)
- 97 Mira KOLAR:**
Dr. Ivo Pilar i akcija za povratak punog vlasništva kućevlasnicima nad njihovim nekretninama (1920.-1933.)
- 109 Krešimir BELOŠEVIĆ:**
Dr. Ivo Pilar — prvi predsjednik Vegetarskog društva (Početci organiziranog vegetarijanskog pokreta u Hrvatskoj)

GRADA

- 119** Dr. Ivo Pilar: Diktat geopolitičkog položaja
- 127** Dr. Ivo Pilar: Još o Bogumilstvu i o »Bosanskoj crkvi«
- 135** Dr. Ivo Pilar: Bosansko bogumilstvo i Grgur Ninski
- 141** Dvije oporuke Ive Pilara

INICIJATIVE

- 147** Zašto je potrebno ponovno prevesti i kao kritičko izdanje objaviti Pilarovo *Južnoslavensko pitanje?* (S. Lipovčan)

OCJENE I PRIKAZI

- 155** Ivo PERIĆ, *Vladko Maček. Politički portret* (Z. Matijević)
- 156** Elisabeth KOVÁCS, *Untergang oder Rettung der Donaumonarchie? Die Österreichische Frage. Kaiser und König Karl I. (IV.) und die Neuordnung Mitteleuropas (1916-1922)*, knj. 1, 800 str., i *Kaiser und König Karl I. (IV.). Politische Dokumente aus internationalen Archiven*, knj. 2 (S. Matković)

- 160 *Narodne novine. Zbornik uz 170. obljetnicu neprekinutoga izlaženja 1835.-2005.* (Z. Matijević)
- 162 *Hrvatska politika u XX. stoljeću* (S. Lipovčan)
- 163 Zlatko MATIJEVIĆ, *U sjeni dvaju orlova. Prilozi crkveno-nacionalnoj povijesti u Hrvata u prvim desetljećima 20. stoljeća* (S. Matković)

KRONIKA

- 196 • »Pilarovske teme« na *Annalesu 2004.* • Televizijski film o Ivi Pilaru (HRT, Zagreb) • *Godišnjak Pilar*, br. 1 i 2 • »Tema Pilar« u časopisu *Hrvatska revija* • Znanstvena ekskurzija djelatnika Instituta u BiH •

173 BIBLIOGRAFIJA RADOVA IVE PILARA

178 NOVOOBJAVLJENA GRAĐA O IVI PILARU (nakon 2002.)

179 BIBLIOGRAFIJA RADOVA O IVI PILARU

Riječ uredništva

U prigodi obilježavanja petnaeste godine svoga postojanja Institut društvenih znanosti koji nosi ime Ive Pilara izlazi pred hrvatsku i inozemnu stručnu i kulturnu javnost ovim, prvim brojem *časopisa za društvene i humanističke studije*. Tom urednicom želi u prvom redu upozoriti na općedruštvenu i dugoročnu relevantnost tih dviju skupina znanstvenih interesa u doba u kojem se, i planetarno, danomice sve snažnije osjeća nesnalazaženje u vrijednosnim orijentacijama: kao da ljudsko društvo više ne upravlja samo sobom nego se prepušta lagodnosti rješenja koja se nameću logikom slijepa tehnološka razvoja; sve se manje traži upitanost nad problemima svijeta, sve se više prepuštamo komociji ispraznosti konzumnoga društva.

Koliko god u sebi konzistentne i međusobno različite — i discipline eminentno *humanističke* i one eminentno *društvene* — imaju zajedničku antropološku osnovicu, isti *temelj*: nerado se neupitno prepuštaju stihiji »tehnološkoga« kao »posljednje riječi«, i ne pristaju na to da se sadržaj pojma jednakopravnosti među ljudima ostvaruje isključivo kao jedna te ista dezorijentiranost pojedinaca, pritisnutih sve oštrije korporacijskom režijom potrošnje.

Stoga vjerujemo da nam je potreban časopisni prostor za interdisciplinarno tematiziranje »pilarovskih tema«, temâ identiteta, modernizacije i europeizacije, s motrišta relevantnih znanstvenih disciplina odnosno s adekvatnih teorijskih osnova za problematiku prava, geopolitike, demografije, lingvistike, psihologije, sociologije, za pitanja umjetnosti (književnost, slikarstvo, kiparstvo, arhitektura, glazba itd.) i probleme gospodarstva (osobito financija i bankarstva), komunalne politike, filozofije, povijesti (političke, vojne, diplomatske), za pomoćne povijesne znanosti (diplomatika, heraldika, paleografija, genealogija, sfragistika...) ali i filozofiju povijesti, religiozologiju, kulturologiju, ekologiju, arheologiju, nutricionizam itd.

Imajući u vidu interdisciplinarnost te narav znanstvenoga napora kao općeljudskoga, Časopis PILAR imat će i svoja redovita *međunarodna izdanja* (na engleskome i drugim relevantnim »svjetskim« jezicima, s posebnom pozornošću za one srednjoeuropske), a adekvatno tome sastavljeno je i naše *Uredničko vijeće*.

U časopisu se objavljuju prilozi različitih znanstvenih i stručnih kategorizacija: znanstveni (izvorni znanstveni rad, prethodno priopćenje, pregledni rad), stručni (bibliografije i kritički pripremljeno gradivo), polemike, recenzije (prikazi, ocjene), informacije (knjige i časopisi koji su upravo izišli iz tiska, knjige i časopisi pristigli u uredništvo), društvena kronika (kongresi, simpoziji, okrugli stolovi, predstavljanja knjiga, TV emisije, radio emisije i tsl.).

Predajući prvi broj časopisa PILAR hrvatskoj i inozemnoj intelektualnoj javnosti na čitanje i kritičku prosudbu, uredništvo poziva na suradnju sve one koji svoju kreativnu misao žele namrijeti dobrobiti ljudskog roda.

U Zagrebu, 15. studenoga 2006.